Published and distributed under permit (No. 751), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 48. — Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 1. марта, 1922. — VOL. XXX. — No. 48. — Jersey City, N. J., Wednesday, March 1, 1922. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

НАПРУЖЕННЄ В СТРАЙКОВІМ ОКРУЗІ

НЮПОРТ, Кентакі, 27. лютого. — Ціле місто просто залляте військами, піхотою, кіннщею та корпусом панцирних автомобілів („танків"). В місті панує велике напруженнє, бо при такій скількости війська та при двох тисячах страйкарів та їх симпатиків легко може прийти до якоїсь стички межи обома сторонами.

Юніяні робітники настроєні дуже завзято: „ми можемо згинути, але ніколи не здамося," — кажуть вони. Юніяні провідники обжаловують сталеві підприємства, проти котрих страйк звернений, що вони спровадили до міста велике число розбишак („ганменів"), щоби довести до якогось вибуху, а потім здушити страйкарів силою.

Начальник стейтового війська, висланого на удержанне порядку, заявив, що він ще не бачив такого безправного міста. Він каже, що в місті явно і славно продається горівку, грається в карти і управляється проституцію, а міські власти про все те знають, а нічого не роблять.

ТИСЯЧІ РОБІТНИКІВ ІДЕ ПРОТЕСТУВАТИ ПРОТИ ПРОМИСЛОВОГО СУДУ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 27. лютого. — Завтра має початися перед нюйорською легіслятурою перше переслуханне в справі внесеного в ній законопроекта про промислові суди, котрий заборонює страйки та віддає полагодженне всіх непорозумінь межи робітниками та підприємцями в руки промислового суду. На засіданнє вибирається велике число представників робітничих юній. В нюйорськім стейті начисляють коло 1,200 місцевих юній. З того числа, як сподіються, найменше 1,000 вишле своїх представників на переслуханне протестувати проти ухвалення закона.

НАВІТЬ НЮЙОРСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР ЗВЕРТАЄТЬСЯ ПРОТИ ЗАКОНОПРОЄКТА.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 27. лютого. — Нюйорський губернатор в приватній розмові заявився нині проти внесення в нюйорській легіслятурі законопроекта про промислові суди. Він говорив, що промислових судів, які полагоджувалиб страйки, потреба, але законопроект Дюела-Миллера іде задалеко, бо віддає за богато власти в руки уряду.

З сьої заяви виходилоби, що на випадок ухвалення законопроекта він не дістане потрібного підпису губернатора. Такі вигляди просто убивають законопроект.

„НЕПРИМИРИМІ" ПОЧИНАЮТЬ БОРОТЬБУ ПРОТИ ДОГОВОРІВ.

ВАШИНГТОН, 27. лютого. — На нинішнім засіданню сенату почалася завзята опозиція проти потвердження договорів, принятих американськими делегатами на вашингтонській конференції для зменчення зоружень.

Опозицію вели так звані „непримиримі", себто сенатори, що противляться за всяку ціну вмішуванню Америки в світові справи. Почалася вона зараз, як лише сенатовий комітет для заграничних справ формально предложив до одобрення сенату договори, приняті на вашингтонській конференції, додавши до них свою одобрюючу опінію. Хоч рівночасно предложено усіх сім договорів, мимо сього опозиція відносилася головно до договору про посілости на Тихому Океані. Проти нього промовляв наперед сенатор Джансон з Каліфорнії, далі сенатор Рід з Мезурі та Робінсон з Арканзо. Особистий приятель бувшого президента Вилсона, сенатор Глас з Верджінії, заявив, що Вилсон до цілої справи не мішається.

ПРОПАГАНДА В КОРИТАРАХ ЗАКОНОДАТНИХ ТІЛ ГРОЗИТЬ ТИМ ТІЛАМ.

ВАШІНГТОН, 27. лютого. — Перед сенатовим комітетом, котрий розслідує діяльність великих фарбарських підприємств, виступав як свідок сенатор Кінг з Юти і заявив, що при всіх американських законодатних тілах існують цілі бюра, ведучі пропаганду за або проти ріжних законів. Вони часто послуговуються беззаконними способами і тому становлять ділсту небезпеку для публичного інтересу Америки.

ПОЯВИЛИСЯ ФАЛШИВІ ДВАЙЦЯТКИ.

НЮ ЙОРК, 27. лютого. — Тайна поліція департаменту (міністерства) скарбу відкрила знов фалшиві двайцять-доларові банкноти.

Фалшовані банкноти належуть до так званих Клівлендових банкнотів Федерального Резервового Банку. Називаються вони так, бо на правій стороні банкнота вирисований портрет президента Клівленда. Власне по сім рисунку пізнають підробленій банкнот; на фалшованих банкнотах Клівленда лице нарисоване так зле, що воно виходить дуже старе, і справна людина на перший погляд ока розпізнає фальсифікат. Найкраще пізнати підроблені двайцятки до числі „558", котре видруковане під буквою „Д" в словах „твенті долерс" на другій стороні банкнота.

Урядові детективи слідять за фалшивниками, котрі пустили банкноти в рух, даючи їх ріжним невеликим складам в Ню Йорку.

КОРАБЕЛЬ ЗДАНИЙ НА ЛАСКУ МОРЯ.

У вівторок минувшого тижня застрілився на повному морю Д. Н. Шут, капітан чотиро-щоглового англійського корабля „Луш Брадерс", що плив з Моділ в стейті Лагадама до Еспанії. Корабель в хвилю смерти капітана був недалеко від південно-східного побережа Флориди. Серед залоги корабля не найшовся ані один моряк, котрий вмівби правити кораблем і міг заняти місце погибшого капітана. Через те корабель через три дні плив морем без ціли, зданий на ласку морських филь, поки його не стрінув нафтовий пароxік „Санін Сан". Капітан сього корабля вислав на вітрильний корабель одного офіцира, і сей завів корабель до порту Кі Вест на Флориді.

НОВИЙ НЮДЖЕРЗЬКИЙ ЗАКОН ПРО ПОДРУЖЖЯ

Легіслятура нюджерського стейту в Трентоні ухвалила недавно законопроект, внесений дром Алексенром з повіту Ексекс, після котрого молодята, бажаючі вінчатися, будуть обовязані перед шлюбом віддатися лікарським оглядинам.

ПЕРЕСОЛИВ В ПЕВНОСТИ.

Якийсь Патруель приїхав недавно до Бостону з міста Вилмингтон, в стейті Делавер. Має він 52. роки і, як видно з його вчинків, нажився уже досить на світі. Він постановив вмерти неминучо. Наняв мешканнє на пятому поверсі одного готелю, зажив кілька кусочків якоїсь отруї, а потім ще виліз на футрини вікна свого мешкання в готели, щоби кинутися на долину. Тут одначе видно завагався. В тій хвилі готелева посугачка отворила двері до його кімнати, а побачивши гостя на вікні, підбігла чим скорше до нього і затягнула його до середини. Завізвано шпитальну поміч, і се забрала його до шпиталю. Тут лікарі випомпували йому жолудок; вони ручать, що він виздорове. Причиною розпучливого кроку мала бути задавнена недуга.

СЕМЕРО ЛЮДИЙ ПОГИБЛО ПІДЧАС РОЗБИТТЯ КОРАБЛЯ.

До порту Галвестон в Тексас приїхав з Ню Йорку пасажирський корабель „Ель Орієнте", котрий привіз зі собою А. Смита, капітана рибацького корабля „Колдвел Колт", котрий розбився на підводній скалі ще 13. лютого. В хвилі, як рибацький корабель осів на підморській рафі, на ньому було всего девять моряків залоги, вже вчислюючи все капітана. Розбилися вони підчас бурі недалеко морської лікарні Тортугас, що стоїть коло порту Пенсакола. З першу всі моряки розбитого корабля держалися плаваючого на морю покладу. Не маючи їди ні напитку, вони тратили сили від безупинного напруження сил, потрібного до удержання себе на колишучімся покладі; один за другим падав в море і топився. Один моряк, Френк Брукс на імя, впав у море зараз першого дня; через якийсь час він боровся з хвилями моря; морська струя занесла його на дорогу одного британського торговельного корабля. Сей забрав його на поклад і відставив до Ню Орлінс, де він скоро прийшов до здоровля. Тимасом його товариші, що остали на покладі розбитого рибацького корабля, гинули один за другим. Коли розбитків зочили нарешті з корабля „Ель Орієнте", до щок держалося всего трое людий; се був капітан розбитого корабля Смит та моряки Неврата і Мез. Були вони так вичерпані на силах, що заким спустили лодку з корабля і підплинули до розбитого, Неврата умлів, впав у воду і потонув. На корабель витягнено лише Смита та Меза, але й сей послідний виснажений довгим голодом та муками помер зараз, як лише опинився на покладі „Ель Орієнте". Його поховали в морю при сході сонця другий день. Капітана Смита лічено на кораблі, а по приїзді корабля до Галвестон, відставлено до шпиталю. Лікарі кажуть, що він на дорозі до виздоровлення.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

УКРАЇНСЬКЕ ПРЕСОВЕ БЮРО В НЮ ЙОРКУ ОТВОРЕНЕ НАНОВО

Нюйорська Ліга американських Горожан і Жовнірів українського роду рішила в неділю 26 лютого на своїх черговых нарадах отворити поновно заведене від якогось часу Українське Інформаційно-Пресове Бюро, яке поміщається в домі під ч. 30 Іст 7. ул. Притоку до сього далася обставина, що Нюйорчане рішилися робити приготовання до великого демонстраційного походу улицями міста Ню Йорку, щоби запротестувати проти польських злочинів у Східній Галичині. Роботи, замовлювані по за нюйорськими громадами мусять бути плачені окремо Бюро провадить п. Юрій Андрейко.

ФАКТА НОВИМ ПРЕМІЄРОМ ІТАЛІЇ

РИМ, столиця Італії, 28. лютого. — Новий італійський міністерський кабінет під проводом нового премієра Факти спробує вперве свої сили в парляменті. Премієр Факта сподівається, що здобуде більшість і удержиться при владі.

ВЕСІЛЄ ДОЧКИ АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ

ЛОНДОН, 28. лютого. — Сьогодня відбудеться у Вестмінстер Еббі вінчаннє дочки-доначки британського короля Юрія V. Марії, з лордом Ласелем.

Се велика подія в Англії, бо се перший раз в історії, що дочка англійського короля віддалася за чоловіка не з королівського роду.

Весілдє відбудеться з великою парадою. На параду прибуло до Лондону дуже богато гостий. Молода дістала дарунків на пів міліона долярів.

ЛЕНІН НЕ МОЖЕ СПАТИ.

МОСКВА, столиця Московщини, 28. лютого. Ленін терпить на безсонність і для поратовання здоровля виїхав був на село коло Москви. Він стоїть у зносинах з большевицьким урядом в Москві через курєрів або телефонічно.

СИН АЙРИСЬКОГО ПОЛІСМЕНА МОЖЕ БУТИ УПРАВИТЕЛЕМ ІРЛАНДІЇ.

ЛОНДОН, 28. лютого. — Між кандидатами на віцекороля Ірляндської Вільної Держави подають на першому місці лорда Шофиессі. Він є походження ірляндець, батьки його жили довший час в Канаді, а потім в Злучених Державах, де його батько був полісменом. Британці догадуються, що іменованнє Шофиессі подобалось би Айришам, Канадійцям і Американцям і тому висувають його кандидатуру на перше місце.

ДАЛЬШІ РЕВІЗІЇ У ЛЬВОВІ.

Дня 23. січня у б. радник краєвого виділу Михайла Бабія відбулася ревізія. Забрано кореспонденцію і фотографії його сина, техніка в Гданську і лікаря на Чехословаччині.

СПРАВА БОНУСА ДЛЯ ЖОВНІРІВ.

ВАШИНГТОН, 27. лютого. — Хоч президент Гардинг заявив уже кілька разів, що заветує законопроект про винагороджене для бувших жовнірів великої війни, як що в законопроекті не буде сказано, звідки взяти гроші на заплачення сього винагородження, мимо сього комітет приходив в палаті послів думає предложити конгресови до ухвалення законопроект про „бонус" для жовнірів, в котрім не говориться нічого про жерело потрібних грошей.

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА НАЙБІЛЬШОЇ І НАЙСОЛІДНІЙШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТНИЧОЇ?

ЯК НЕМА, ТО КОЖДИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ПОСТАРАТИСЯ, ЩОБИ ЗАСНУВАТИ ЙОГО. ДО ЗАСНОВАННЯ НОВОГО ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА, ПОТРЕБА НА ПОЧАТКУ НЕ МЕНШЕ ЯК 8 НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ПО БЛИЗШІ ІНФОРМАЦІЇ ТРЕБА ЗГОЛОШУВАТИСЯ ЛИСТОВНО НА АДРЕСУ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА:

I. KASHTANIUK,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

УКРАЇНА І КУБАНЬ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ ГРАБЕЖІ ПОЖИВИ ДЛЯ ГОДОВАННЯ МОСКОВЩИНИ

МОСКВА, столиця Московщини, 27. лютого. — Україна виявила свою незалежність супроти Московщини і просто відказалась дали давати згоду Московщині на ограблюваннє України для Московщини або для „червоної армії", яка не стоїть на Україні.

На Кубані (український козацький край на північному Кавказі), де також є поживе, населеннє чинно виступає проти вивозу хліба в Московщину ще від минулого літа.

БОЛЬШЕВИКИ БОЯТЬСЯ СВОГО УПАДКУ І АНАРХІЇ В МОСКОВЩИНІ ІЗЗА СТРАШНОЇ ГОЛОДНЕЧІ В МОСКОВЩИНІ.

МОСКВА, столиця Московщини, 27. лютого. — Московська совєтська делегація до Генуї одержить вказівки згодитись на всі уступки, яких би від неї жадали, під умовою, що большевицькому урядови дадуть велику позичку на відбудову. Большевики кажуть, що якби не вдалось їх делегації дістати сеї позички, то генуенська конференция мати-ме для них тільки моральне значіннє признання їх уряду.

Підставою теперішнього становища большевиків є голоднеча.

Щойно протягом кількох останніх тижнів большевицькі провідники зрозуміли, як розпучливе тепер панують відносини в Московщині щодо поживи. Поки голоднеча виголоджувала до смерти селян і прочу буржуазію (дрібних власників), хотяйби забирала і міліони душ, большевицькі провідники не зворушувались і були байдужі. Однак тепер голоднеча поволи але певно посягає на большевицьку кріпость Москву й околицю, а тимчасом большевицькі представники з ріжних сторін Росії, яких вислано, щоб роздобули поживи, посилають до Москви звідомлення, що там на місцях щораз то меньше поживи, та що в марті управлеєна „червона армія" зачне голодувати, і що в дальших слідуючих місяцях положеннє буде щораз гірше, аж до липня, коли нове жниво може облекшити невиносиме становище.

Большевицькі провідники найбільше журяться тим, що станеться у часі від нинішньої хвилі до літніх місяців. Якби большевики могли дістати велику позичку, то можнаб ще вирятувати ситуацію. Інакше, большевики мусять видати РЕШТУ СВОГО ЗАСОБУ В КАСІ, ЯКА ВИНОСИТЬ ДО $100,000,000. Але й се може не вирятувати край перед анархією.

Переляк серед большевицьких провідників пізнати по їх щоденній зміні у відношенню до Американської Запомогової Адміністрації. Коли тільки Американці прибули до Московщини, їх приняте з невеликою чемністю, але відтак кождого місяця трактовано їх щораз красше, а тепер то вже їм не то позволяють але просять їх, щоби кермували доставами поживи.

Тепер вже тут усім ясно, що як московські провідники не дістануть заграничної помочі, то їх сила є засуджена на пропаще.

Ще є трохи поживи на Кавказі, але відтам большевикам годі її дістати.

В Москві удержується ще населеннє при животінню завдяки сим торговцям, що ідуть власними фірами на села, де купують поживу, а вернувшись у Москву, продають її на базарі.

Американці переконались, що їх пожива, яку вони посилають голодним в московських селах, відтак знову повертається в Москві на торзі. Вона приходить туди яко продана річ торговцям, або яко реквізиція для „червоної армії".

БРИТАНСЬКЕ ВІЙСКО ВІДХОДИТЬ З ІРЛАНДІЇ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 28. лютого. — Британські війска зачали наново збиратись до повороту домів. Ванк Ірляндії пильнує вже ірляндське військо.

ЯК ЕГИПТЯНИ БОРЮТЬСЯ ПРОТИ АНГЛІЇ ПРИ ПОМОЧІ БОЙКОТУ?

АЛЕКСАНДРІЯ, Египет, Африка, 30. січня. — Египтяни проголосили бойкот проти англійських виробів. У свому бойкоті вони наслідують індійських націоналістів.

Вже тепер богато египетських продавців відмовляється купувати англійські товари. Деякі склепи кумерціяльні не звертають уваги на бойкот і далі купують англійські товари.

Якщо Египтяни видержать при бойкоті, то англійська промисл відчує його.

Кромі промислових виробів Египтяни бойкотують також англійські банки, вийнявши з них свої ощадности, а міщаючи до других чужинецьких банків в Египті.

Навіть египетським дітям бойкотують англійські школи. Вкінці Египтяни зачали навіть бойкотувати англійські горівки і відмовлялися висилати до Англії шибулю.

ВІНЧАННЄ АМЕРИКАНСЬКОГО ПОСЛА З БЕЛЬГІЙКОЮ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 28. лютого. — Тут відбулося вінчанне американського посла Польщі, Гю Гібсона, з дочкою бельгійського полковника, Ініною Рейнтієн.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

РУХ В ПРОМИСЛІ.

Секретар (міністер) торговлі оголосив недавно урядові розрахунки про стан американського промислу та торговлі в першім місяці 1922. року.

Звіт переходить цілий ряд промислів, виказуючи у великій їх більшости незначну поправу в порівнанню з місяцем груднем 1921. року, котрий також уже показував подекуди поправу в порівнанню з попереджаючими місяцями. Значну поправу виказали в січни промисли бавовняний і шовковий. Зате будівляний промисел виказав невеличке ослабленне, але його пояснється сезоновими умовами, себто зимною погодою, яка усе здержує рух в будівництві. Так само не виказують поправи промисли зелізний та сталевий; тут вже не можна найти ніякого оправдання на сей застій, як се було з будівляним застоєм.

Внутрішна торговля в місяцю січни не виказала занепаду, якої сподівалися після оживлення з приводу Різдвяних свят. Лише загранична торговля виявила дальший занепад, і то так щодо привозу чужих товарів до Америки, як і вивозу американських виробів за границю; сей послідний станув у місяцю січни так низько, що так низько ще не стояв довгі роки.

З таких фактів міністерство торговлі набирає враження, що американський промисел починає уже підноситись і завертати до нормального стану.

Факти, однак, межинародної торговлі вказувалиб на найважнійшу перешкоду в повороті американського промислу і торговлі до нормального життя. Се й не буде можливе так довго, поки цілий світ не стане на дорогу до нормальних відносин, політичних і економічних. Се знов неможливе так довго, як довго Америка, сей наймогутнійший чинник у виздоровінню світа, буде держатися осторонь від всесвітних справ.

СПРАВА БЕЗРОБІТТЯ В КОНҐРЕСІ.

Хоч від так званої конференції для безробіття вже минає пів року, мимо сього для справжнього облекшення сього суспільного нещастя в Злучених Державах не зроблено просто нічого.

Одним з сущних кроків в напрямі до полагодження думав зробити сенатор Кеніон, один з найдіяльнійших сенаторів в теперішнім конґресі, визначний як голова фармерського бльоку, що тільки страху загнав адміністрації Гардинґа. Після законопроекту Кеніона президент Злучених Держав мав дістати право серед кождого звільнення промислового руху приспішувати публичні роботи. Правда, мати право щось робити ще не значить почуватись до обовязку се сповняти, однак якби такий закон ухвалено, то вже можна покластися на конґрес, що він допильнувавби, аби адміністрація виконала те, до чого вона управнена.

З початку законопроект Кеніона стрінувся з одобреннем не лише самих членів конґресу та орґанізацій робітників, котрі мали з нього віднести безпосередну користь, але навіть з боку так консервативних бизнесових орґанізацій, як торговельні палати, посипались признання і одобрення для нього. Здавалося, що конґрес стане на висоті свого завдання.

Коли однак прийшло до практичного ухвалення законопроекту Кеніона, проти нього піднесено зовсім несподівано небувалі закиди. Ряд демократичних конґресменів і сенаторів, котрі колись не бачили ніякої політичної небезпеки у віддаванню президентови Вилсонови власти більшої від власти російських царів, тепер доглянули публичну небезпеку в тому, як уряд буде міг роздати кілька контрактів на будову федеральних доріг, поглубленне портів, викопанне каналу, або тим подібну другу публичну поправу. Навіть надати право департаментови (міністерству) торговлі видавати місячні звіти про стан робіт в поодиноких галузях просмилу видалося сим оборонцям народа небезпечним вмішуваннем уряду в приватні підприємства.

Іменованне сенатора Кеніона, автора законопроекта, федеральним суддею відобрало законопроектови підпертя людини, найбільше в ньому заінтересованої. З уступленнем Кеніона зі сенату фармерський блок перестав попирати його навіть половично. Коли законопроект прийшов з комітету під обради повної палати сенату, на його оборону не виступив просто ніхто. По довгій, нищащій дебаті його відослано назад до комітету, — як се звичайно буває, — щоби там його на віки поховати. В той спосіб покінчилася одинока серіозна (поважна) спроба в конґресі дати федеральну поміч безробітним.

На біду, не можна сказати, щоби акція в стейтових законодатних тілах поступала краще. Правда, декотрі леґіслятури (як приміром, каліфорнійська) ухвалили закони, своїм змістом аналогічні (подібні) до федерального законопроекту сенатора Кеніона. Але таких стейтів не богато. На загал кажучи, стейтові законодатні тіла задивилися на конґрес, котрий виблискує ганебним неробством в найпекучійшій справі біжучої політики, і собі сидять зі заложеними руками.

ПІД ДАМОКЛОВИМ МЕЧЕМ.

Бувший повстанчий отаман Юрко Мордалевич про своє власне й загально українське становище під владою большевиків.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Читачі „Свободи" вже знають, що бувший повстанчий отаман Юрко Мордалевич, який свого часу наробив великого розголосу своїм „переходом" до большевиків, під час останнього повстання втік до Галичини й нині сидить арештований у польській тюрмі. „Вперед" писав, що Мордалевич не втік, а звичайно собі виїхав закордон через „де-яке розходженне" з совітською владою. Що то було за „розходженне", як раніше дійшло до „переходу" Мордалевича на сторону большевиків і що потім з того „переходу" вийшло, — про це все ми тепер довідуємося з уст самого Мордалевича, властиво з розмови, яку він мав з одним українським старшиною й яку тепер надруковано в „Українській Трибуні".

Треба насамперед зазначити, що Юрко Мордалевич — не аби-яка людина. Він колись був видатним членом української соц.-дем. партії, а потім відогравав дуже велику ролю як провідник проти-большевицького повстанчого руху на Україні. Літом минулого року він перейшов на сторону большевиків, підписавши з ними умову, що він більше не воюватиме проти них, а вони забезпечать йому особисту незайманість. Большевики дуже тішилися цею пригодою, а в таборі антибольшевицькім це викликало зрозумілу трівогу. Нині показується — як того зрештою й треба було сподіватись, що передчасною була большевицька радість і так саме передчасною антибольшевицька трівога.

Перехід до большевиків.

Які обставини примусили Мордалевича відмовитись од дальшої боротьби й капітулювати перед большевиками?

Большевицькі часописи писали, що то були обставини **ідейні,** що ніби Мордалевич **переконався,** що большевицька влада — правдива народня й що гріх далі боротися з нею.

Ці фантазії тепер розвіває сам Мордалевич. Як він оповідаю, **люта зима** 1920/21 року та **велика кількість московських військ,** скупчених тоді на Україні, примусили його зпочатку перейти на нелеґальне становище, а згодом і зовсім загнали його на слизьке.

Ще минулою весною він стояв на Київщині на чолі повстанчого відділу й навіть не думав миритися з большевиками, хоч його становище було дуже скрутне. Але один з отаманів, що тримав з ним звязок, **зрадив його,** видавши пароль большевикам. Великий військовий відділ підступив на 150 кроків до місця розташування його загону й почав його розстрілювати з кулеметів та рушниць.

Повстанці бусіли тікати, пробиваючись через лави кінноти, що заходила з другого боку. Довелось кинути все військове майно, канцелярію, важні папери. З тих паперів большевики довідались про всі пляни повстанців. Мордалевич мусів розпустити свій загін і переховуватись у лісі. Зістався був коло нього один козак, але й того незабаром поранено. Залишився Мордалевич у лісі сам один, і тільки мачуха крадькома ходила до нього й приносила йому їсти.

Нарешті, і в лісі стало неможливо далі переховуватись. Пустився Мордалевич на мандри. Часто він попадався в руки большевицьких патрулів і тільки дякуючи своїм вірним товаришам — двом пістолям він од них виривався. Звертався він до знайомих і близьких, та ніхто не помагав. Були випадки, що не давали хліба. Терор примушував не пізнавати сина, брата, друга...

Кінець-кінцем Мордалевича притулив у себе на хуторі якийсь селянин. Тут він просидів на горищі цілий місяць. Сидів і думав. Хотів був тікати закордон, але не було ані мапи, ані товариша, а питатися дороги небезпечно: по селах всюди військо, зпапають — розстрілюють. А тут навязалися зносини з колишніми товаришами, що служать тепер у большевиків. Виявилося, що з большевиками можна порозумітися. Тоді й склалося його рішенне: перейти, виграти час — а там що буде.

Большевики зпочатку поставили такі умови: перехід мусить бути таємний, вивідати й зрадити пляни Петлюри й т. д. На це Мордалевич не згодився, а поставив свої умови: перехід буде явний, большевики не вимагати-муть зради супроти товаришів, він вибере собі місце й працю по власній уподобі й умову з ним підпише сам Раковський.

Харківський „совнарком" приняв ці умови. До Мордалевича приїхали два авта, й через кілька годин він був у Київі. Тут з ним поговорив Затонський і відіслав його до Харкова, давши йому листа до Раковського. Затонський, і Раковський говорили з ним по-московськи. З тих розмов нічого путнього не вийшло, й скоро Мордалевич повернув до Київа, де вступив до інституту народнього господарства. Політикою він не займався, а щоб заробляти собі на хліб, працював у якімсь видавництві, виправляючи „комуністичну писанину".

Що каже Мордалевич про совітську Україну.

Дуже цінні спостереження зробив Мордалевич про лад і владу на совітській Україні. Ці спостереження варті того, щоб їх собі добре затямили де-які наші закордонні „комуністи", які дурять людей байками про „національний" і „пролетарський" характер большевицької влади на Україні.

— **Все на Україні диктується з Москви,** — каже Мордалевич, лише иноді де-що про людське око перекладається на українську мову. **Влади пролетаріяту нема** — все це пусті слова. **Лише на папері є влада селян і робітників,** а на ділі зовсім инше.

Ніяких виборів на Україні немає. Всякі вибори — лише ошуканство, бо фактично скрізь практикується призначенне.

Владу мають у своїх руках дрібна російська буржуазія й бувше жидівське купецтво. У всіх інституціях повно Росіян, які служили ще за царату. Зараз вони перефарбувались і ретельно працюють для „соціялістичного раю". По менших містах аґентами влади здебільшого являються темні елементи: злодії, душогуби, колишні поліцаї.

Мова скрізь по інституціях лунає московська. По-українськи ніхто не розмовляє принціпово. Є, правда, поодинокі повітові комітети, які мають характер український, але за ними пильно доглядає немилосердна „чрезвичайка".

Українці як партійні, так і непартійні, займають невідповідальні посади, а часто їх зовсім викидають із партії або засилають на Московщину. Такого заслання зазнав народній комісар Полозов (Полоз), якого на 8 місяців були виключили з партії й заслали до Москви за опозицію Раковському по національному питанню. Так-звані „укапісти" (укр. комуністи) тягнуть своє нужденне істнування без власної газети, без власної книжки, бо це все заборонено для них або гине під утисками цензури.

На селі не тільки нема комуністичної влади, а нема навіть її впливу. Село живе своїм осібним життєм. Засновані де-не-де „комячейки" нищаться селянами, тікають або вимірають самі собою.

Ідейних комуністів є дуже малий відсоток серед загального числа партійних членів. Багато чесних людей, що запилися були ідеєю й пішли в партію, нині кидають політичну працю і йдуть робити, що вміють. Навіть „тверді комуністи" мають вже досить того безладдя, що тепер панує на Україні. „Чор їх знає, — можна часто почути, як такий твердий комуніст лається, звичайно по-московський, — що вони там наробили зі своєю націоналізацією домів! Ніхто тих домів не лагодить, всюди тече, скоро й жити не можна буде. Хоч би швидче заводили приватну власність — тоді може хто прийде й полагодить"...

Мордалевич так резюмує свої спостереження:

„Радянської України нема, ні юридично — бо до сього часу взаємні відносини між урядами України та Росії правно не встановлено, ні фактично — бо згори донизу влада не має в собі нічого українського".

Утеча.

Вже з наведених заяв Мордалевича видно, чи він звичайно собі виїхав закордон через „деяке розходженне" з совітською владою, як писав „Вперед", чи то була правдива втеча, викликана цілковитою неможливістю далі жити в „комуністичнім раю".

Тепер послухаймо, що каже сам Мордалевич про свою втечу:

— Так легко, легко стало дихати, коли я почув за собою большевицький кордон і вступив на чужий терен!

Увесь час мого перебування в большевиків над моєю головою висів Дамоклів меч, готовий кождої хвилини відрубати голову, коли я не ухилюся. Була небезпечна гра: або меч увраз несподівано впаде на мою голову й покінчить з моїм іствуваннем — або я ухилюсь, учувши цей момент і врятую своє життє.

Такий момент для мене настав, і я його вловив, побачивши, що комуністи далі ен будуть зі мною цяцькатись... **Я ухилився — втік закордон, еміґрував,** рішивши на-разі відійти від політичної праці, вчитись в однім із закордонних університетів, аби в будучности з більшими знаннями взяти участь у визволенні свого краю й народу.

Иншого виходу, як еміґрація з совітського раю, для мене не було...

Що далі?

Мордалевич сидить тепер у польській тюрмі, й можна легко догадатись, що до вязниці його запакували ті самі большевики, з якими він „де-вчім розійшовся". Не треба забувати, що в „антибольшевицькій" Польщі московські комісари мають не аби-яку силу і вплив!

Та людина все сподівається чогось кращого. Сподівається й Мордалевич, що не до-віку гноїти-муть його в польській вязниці. Що-ж тоді, що далі?

— Я втік, — каже Мордалевич, — але залишився на тім ґрунті, на якім стояв: залишився позапартійним соціялістом, який присвятив своє життє соціяльному та національному визволенню рідного краю. Для мене питання соціяльного й національного визволенян тісно звязані між собою. Без одного не бути другому. Тому я не піду з тими, хто пішов і йде иншими шляхами до здійснення мети „Самостійна Україна".

Я ворог самостійної України Скоропадського, в якій во імя самостійности будуть гнобити — „шомполувати" селянина, й ворог самостійности радянської, де все диктується з Москви.

От повстання, яке віджило свій вік, я відірвався. Я згубив свою стежку, або йду такою, яку мало хто розуміє...

Радянин.

Берлін, 8. лютого.

ЗАЯВА

В СПРАВІ ЗАКУПНА БОНДІВ ПОЗИЧКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ В НЮ ЙОРКУ.

Звіт Галицької Місії, поміщений в „Свободі", виказує, що Нюйорчани зложили гроші на бонди на мої руки. В інтересі правди подаю до відома, що гроші збирає Нюйорська Ліга американських горожан і жовнірів українського роду, а я лише переслав їх до Вашингтону.

Ню Йорк, 25. лютого, 1922.

Др. С. Демидчук.

ЗАЯВА КРАЮ.

Край стоїть твердо при Українськім Галицькім Уряді. — Українські політичні партії і орґанізації та представники українського населення проти провокацій польського орґану „Україна".

У віденськім тижневику „Україна" зявилась відозва чи заява, підписана анонімною „Галицькою Секцією Політичного Комітету Національної України". Ся заява, випрацьована під датою 24. грудня, а оголошена 30. грудня, 1921, отже якраз на тиждень перед конференцією в Кан, обіймає собою шість „тез", яких провідною думкою є виказати, що Уряд д-ра Евгена Петрушевича є орґанізацією приватного характеру; що д-ру Евгенови Петрушевичеви ніхто не давав ніяких уповноважень; що населенне Східної Галичини не має з тою „ґрупою" нічого спільного; а короною сих „тез" є твердженне, що „ми знайдемо захист і свободу наших національних прав дружньою згодою з польським народом і його урядом"..

Вважаємо незгідним з нашою честю змагатися з тенденційними і — очевидно — провокаційними „тезами" анонімних наємників, а тимсамим людців, що з Галичиною, її болями, страданнями, змаганнями і настроями не мають нічого спільного, а котрі під диктат ворогів українського народу в Галичині, яко наємні ляндскнехти, намагаються безуспішно розбити одностайний фронт галицького громадянства. І коли ми всетаки на сьому місці підносимо голос в обороні леґального представництва українського народу Галичини, то робимо се тільки тому, щоб виявити необчислимість і злочинність таких „заяв" людям, не зовсім обзнайомленим з дійсним станом річий.

Як се вже нераз заявляв і підтверджував Народній Комітет, начальна управа української народньо-трудової партії, та Міжпартійна Рада, в котрій є заступлені партії: трудова, радикальна і християнсько-суспільна, так і тепер заявляємо, що ДР. ЕВГЕН ПЕТРУШЕВИЧ І ЙОГО УРЯД ЯВЛЯЮТЬСЯ ЄДИНИМ ПРАВНИМ ЗАСТУПНИЦТВОМ УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ, ОТЖЕ ВЕЛИЧЕЗНОЇ БІЛЬШОСТИ НАСЕЛЕННЯ НАШОГО КРАЮ ПЕРЕД ДЕРЖАВАМИ И НАРОДАМИ СВІТА. Ніхто інший, тільки др. Евген Петрушевич і його Уряд є управнені переговорювати іменем українського населення й заключувати обовязуючі се населенне умови та заступати інтереси Східної Галичини; взагалі, в межах можливости користуватися всіми правами, й виконувати всі обовязки справжньої правової влади.

Щераз підтверджуючи сей дійсний стан, се становище галицького громадянства, дозволяємо собі звернути увагу на жерела правової влади д-ра Евгена Петрушевича і його Уряду. ТИМ ЖЕРЕЛОМ Є ВОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ГАЛИЧИНИ.

Др. Евген Петрушевич був два рази вибраний українським населенням послом до галицького сойму і до австрійського парляменту, де займав становище президента Української Парляментарної Репрезентації аж до розвалу Австрії і в тім характері, на основі орґанізаційного статута Української Національної Ради, правного передпарляменту ЗУНР., обняв головуванне в тій Раді. Сей орґанізаційний статут і президентуру д-ра Евгена Петрушевича затвердив дня 19. жовтня, 1918, Український Національний Конґрес, котрому український нарід Галичини надав права загальної конституанти. Вчасі істнування в Галичині правової влади, себто від 19. жовтня, 1918, аж до наступу французько-польської армії ґен. Галлера проти війська ЗУНР., др. Евген Петрушевич, будучи президентом Української Національної Ради, одночасно стояв на чолі її Виділу, котрий виконував права суверена республіки. Опісля в найбільше трагічні для галицько-українського народу і його правової влади хвилі Українська Національна Рада й державні секретарі зложили свої уповноваження в руки през. Ради др. Евгена Петрушевича під назвою: Диктатора. І до нинішнього дня Українська Національна Рада не відкликала зложених в руки д-ра Евгена Петрушевича уповноважень, ані нарід ніяким чином не висловив бажання ревізії того акту Української Національної Ради. Навпаки, галицьке громадянство через свої політичні орґанізації і своїх представників безупинно заявляло й заявляє, що ЄДИНИМ ЙОГО ПРЕДСТАВНИКОМ ПЕРЕД ДЕРЖАВАМИ І НАРОДАМИ СВІТА ЯВЛЯЄТЬСЯ ДР. ЕВГЕН ПЕТРУШЕВИЧ. Щодо Уряду д-ра Евгена Петрушевича, то годиться зазначити, що в його склад поруч мандатаря галицько-українського народу входять між іншими др. Кость Левицький, др. Евген Левицький, Володимир Сінгалевич, отже вибрані галицьким населенням посли, котрих мандати ще не вигасли — аналогічно до мандатів послів-Поляків зі Східної Галичини, що без окремого вибору, тільки на основі своїх мандатів до австрійського парляменту заступають своїх виборців у польському соймі. Зрештою, хто хотів би переконатись про справжні настрої серед українського народу Галичини і про його відношенне до д-ра Евгена Петрушевича та його Уряду, то нехай звернеться до істнуючої під сю пору на области Східної Галичини польської влади, щоб та під контролею Ліги Народів згодилась на плебісцит у Східній Галичині, а що найменьше, щоб привернула примітивні права населення, як: свободу друку, зборів і політичної діяльности, а тоді всі, кому на тім залежить, чесно й недвозначно дізнаються, де український нарід Галичини думає найти захист і свободу не тільки національних (як каже анонімна „Галицька Секція Політичного Комітету Національної України"), але також своїх політичних і економічних прав.

У Львові, дня 22. січня, 1922.

ЗА МІЖПАРТІЙНУ РАДУ ГАЛИЧИНИ:

Голова: **Др. Володимир Бачинський,** б. соймовий і парляментарний посол, член У. Н. Ради. Секретар: **Володимир Целевич,** член У. Н. Ради.

ЗА НАРОДНІЙ КОМІТЕТ:

Нач. Упр. Укр. Народньої Трудової Партії: О. пралат **Тит Войнаровський,** містоголова; **Михайло Струтиський,** секретар.

ЗА ГОЛ. ЗАРЯД УКР. РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ:

Голова **др. Іван Макух,** б. соймовий посол і державний секретар; **др. Володимир Лисий,** секретар.

ЗА ЗАРЯД ХРИСТ.-СУСПІЛЬНОЇ ПАРТІЇ:

Олександер Барвінський, член палати панів б. австрійського парляменту і член У. Н. Р.

Члени У. Н. Ради: **Юліян Романчук,** б. довголітній голова Укр. Парляментарного Клюбу й віцепрезидент австрійського парляменту; **Іван Кивелюк,** б. соймовий посол і член Краєвого Виділу; **Вячеслав Будзиновський,** б. парлямент. посол, **о. Степан Онишкевич,** б. соймовий і парляментарний посол; **Гриць Тершаковець,** б. соймовий посол; **др. Володимир Загайкевич,** б. парляментарний посол; **др. Теофіль Окуневський,** б. соймовий і парляментарний посол; **др. Антін Горбачевський,** б. соймовий посол.

ЛИСТ ПОСЛА БРАЙТЕРА ДО ЛЬВІВСЬКОГО СУДУ

Віденський тижневик „Український Прапор" одержав отсе писмо від д-ра Ернеста Т. Брайтера:

З уваги на стежний лист, який Президія Краевого Суду у Львові видала за мною з приводу моеї відозви „До Земляків Східної Галичини", Відень, 1921, я переслав тому судови нижше подане писмо:

До Президії Краевого Суду у Львові.

Я довідався з польських часописий, що з приводу моеї відозви п. н. „До Земляків Східної Галичини", виданої у Відні, 1921. р., Президія львівського Краевого Суду видала за мною стежний лист, обжалуючи мене за злочин державної зради (себто зради польської републики) і злочин підбурювання. Передівсім щодо юридичної сторони, уповноважуючої Президію львівського суду до видавання сього рода документу, завважую, що згаданий стежний лист не має ніякої правної підстави.

На основі постанови Найвищої Ради Мирової Конференції в Парижі, з 25. червня, 1919, Східна Галичина являеться краем, окупованим польською републикою, а польські власти, отже й суди у Східній Галичині є окупаційними властями, окупантами. Що більше! На основі мирового договору, заключеного дня 10. вересня, 1919, в Сен-Жермен, великі держави антанти формально набули право суверенів Східної Галичини (арт. 91), а представник польської републики признав сам на зізді Ліґи Народів в Женеві перед представниками цілого культурного світа дня 22. вересня, 1921, що Найвисша Рада Мирової Конференції є одиноко управненою вирішити справу державної приналежности Східної Галичини.

Виходячи з того одиноко правдивого і правного становища, **вільно кождому горожанинови Східної Галичини отверто заявитись за або проти приналежности сеї области до Польщі й наслідком того ніодин горожанин Східної Галичини не може бути потягнений до судової відвічальности за злочин зради польської републики, бо хоч він має польський пашпорт, в дійсности не є польським горожанином.** Пошана, яку маю для львівського суду, не дозволяє мені назвати сього легкодушного, належно непродуманого акту, яким є виданне проти мене стежного листу за злочин зради польської републики, справжнім іменем, та щоб дітвацтво не празнувало дешевого тріюмфу, а відношуся рівночасно до членів Найвисшої Ради, а може сей ареопаґ зволить навчити львівський окружний суд, що кождий правно-політичний акт, а таким є стежний лист на всякий випадок, мусить мати правну основу й не може бути обчислений на якісь хвилеві безвартні ефекти.

Одначе незалежно від сього кроку заявляю яко людина, що все ясно й отверто голосила й боронила свої політичні засади, що також в теперішнім випадку, як власти польської републики зволять видати мені **зелізний лист,** який забезпечив би мені особисту свободу і цілість моеї особи, стану на кожде візванне не тільки львівського суду але й кождого суду польської републики, щоб доказати, що я не допустився ні державної зради, ні злочину підбурювання чи заколочування публичного спокою, бо тези та інтенції, поміщені у згаданій моїй відозві, основуються: **1. на зелізних законах льоґіки і здорового розуму; 2. е льоґічною еманацією, що випливає зі студій рідної історії та історичних переживань Польщі; 3. лежать в найбільш життевім і найбільш ественнім політичнім інтересі польської републики,** а також **4. в її економічних, господарських, культурних і соціяльних інтересах; 5. відповідають засаді бувшого президента Вилсона, яку приняв цілий культурний світ, хоч, на жаль, ще й досі невповні й не всюди здійснений наслідком шовіністичної недуги; 6. відповідають політичним, суспільним і економічним інтересам населення Східної Галичини, а передівсім польського населення, яке бажає безпечности завтрішнього дня і мира в будучині; 7. відповідають становищу справдішнього, чесного польського патріота, а рівночасно приклонника інтернаціоналу.**

Опираючись на сього рода зелізних підвалинах, я спокійний щодо вироку кождого суду, зложеного з людий: чесних, а не продажних; тверезо і ясно думаючих, а не півголовків, безвільних і непочитальних шовіністів; справедливих, — а не фарисеїв і езуїтів.

Отже прошу о зелізний лист!

Відень, 25. січня, 1922.

Ернест Теодор Брайтер.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВІДБУДОВА СХІДНОЇ ЕВРОПИ Й ГАЛИЧИНА

З приводу конференції в Ґенуї.

Кореспонденція з Европи.

В Ґенуї мають радити над відбудовою Европи, специяльно східної. Керманичі европейської політики, які поробили ріжні помилки й не можуть до них признатися, хотілиб бодай економічними кляузулями й ухвалами переводити зміни в европейській політиці, чи приготовити ті зміни.

До їх помилок належит також відданнє Галичини на поталу Польщі. Се спричинило ослабленнє Польщі, бо вбило в її молодий орґанізм чужу їй і ворожу людність у значній скількости, яка в душі ніколи не погодиться з польським панованнем і при першій нагоді скине його. Для вдержання Галичини під окупацією мусить Польща держати значну армію тепер і — ще значнійшу з хвилею, як тільки упорядкуються відносини на сході. Бо Сх. Галичина буде все отвертою раною Польщі. Та Галичина згодом вплине й на наші східні землі, які загарбала Польща — вплине в дусі для польських гнобителів крайно ворожім. Польща взяла собі тим тягар, під яким вона присяде і скорчить, або й розлетиться — при першій заверюсі.

Але навіть коли керманичі західних держав думають, що ся заверюха ще не прийде так скоро, — то й на той випадок Східна Галичина (разом з иншими українськими землями під Польщею) є й буде живим свідоцтвом того, що фантазією являються всякі пляни економічної відбудови Сходу без освободження тих земель від польського наїзду. Під польським гнетом кождої хвилі може там вибухнути розрух. Але навіть і без того як можна ґоворити про відбудову, коли Польща нарочно нищить економічно корінне населеннє Галичини й инших українських земель! **Галицькі рафінерії стоять, соли не виварюють навіть у такій скількости як за часів в російської окупації. Українські кооперативи польський уряд понищив, зареквірувавши їм будинки. Банки ледви тут і там животіють. Шкільництво завмерло. Маса української інтеліґенції,** яка придаласяб до праці в краю, — **тиняеться за кордоном,** бо боїться вертати під страшний режім польського наїздника. **Ліси в краю. Польща винищує безпощадно.** Словом — з тої країни, яка мусілоб бути першим етапом до утихомирення й економічного відбудовання Сходу Европи, — робить Польща нужденну область, заповнену політичними вязнями, де ніхто непевний свого завтрішнього дня.

Чи супроти такого фактичного стану можна поважно говорити про економічну відбудову сходу Европи, без якого й ціла Европа мусить запасти в руїну?

Першою передумовою дійсної економічної відбудови сходу Европи мусить бути — унеможливленнє Польщі дальшого руйновання чужих земель, які вона загарбала, а яких їй ще ніхто не признав. Західні держави мусять мати відвагу видерти польським руїнникам ті землі з рук. Бо колиб оставлено ті землі дальше при Польщі, то вона дальше нищити-ме їх економічно, що неминучо мусить викликати хаос, у якім про якунебудь відбудову шкода й думати. Тоді всякі ухвали всяких конференцій останутьна папері—а руїна тільки дальше ширитиме свої круги.

Ґенуа буде пробним каменем прозорливости керманичів заходу.

Та конференція покаже, чи тепер переважать інтереси европейського мира, чи — Польщі, того припадкового, сезонового новотвору, який навіть її приятелька Франція уважає кепським і тимчасовим суроґатом сильної Росії. Той злобний новотвір на орґанізмі Европі мусить бути наперед з'оперований на чужих землях, коли взагалі має наступити ускоєннє й відбудова сходу Европи.

А. Ч.

Відень, 13 лютого, 1922.

Юра Шкрумеляк.

ПРЕБОГАТА, НАША ЗЕМЛЕ!

Пребогата, наша земле,
Ти блестиш уся добрами,
Ти — як пишная царівна —
Вбрана золотом-квітками.
Як за пишную царівну
Лицарі на боях бються, —
Так за Тебе, Україно,
Кровавії річки ллються.
Гей, який то тільки лицар
О царівну не старався,
Гей, який то ворог лютий
На Вкраїну не загнався!
Алеж лицарі зарівні
Принесуть багаті дари;
А від ворога Вкраїні
Йдуть смертельнії удари.
Та удар найбільший, браття,
Що її важко подоліти —
Той удар, що Матір ломить,
Завдають її власні діти.
Бо не вміли за свободу
Одностайне стати в лаву.
Замість волю її здобути —
Приспорили їй неславу.
Своїх користей не вміли
Підчинити загалови
І принести в слушну хвилю
Данину майна і крови.
І ніхто не вчився слухать,
Тільки бути верховодом,
І сліпий в своїх змаганнях
Розходився із народом.
І хоч муж такий заявився,
Що мав заміри великі,
Йому з рук стерно збивали
Братні свари стоязикі.
Братні спори і непослух —
То смертельні болі, рани —
На незгідливих без труду
Ворог наложив кайдани.
Хочеш, брате, прислужитись
Крихту для спільної справи,
То про свій хосен не думай,
Власної зречися слави.
І заєдно слухай того,
Хто приказувать уміє, —
Лиш на єдности і згоді
Воля золота дозріє.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ

МОСКОВСЬКИЙ ГОРОД НА ЗАПОРОЖУ.

Оповіданне з другої половини 17-сотих років.

(Продовженне).

(10)

Доси майже ніхто не перебивав Ухача. Тепер Батюк виймив з рота люльку, сплюнув і каже:

— Як то правда, що ти втік від Москалів, то я вже знаю, де вони. Я там на тім холмі ще не був ніколи, але знаю місце, де два яри розходяться від багна на східнім краю паланки. Один яр, той від нас праворуч, а тобі, як ти звідтам ішов, на ліво, переходить в балку. Балка виходить у степ. Все те, як ти розказував. Лише дві річи не ясні. По дорозі з балки ти повинен був попасти на хутір полковника. Се одно... А друге, ідучи цілими днями, ти повинен був зайти до мене за два дни, найдовше три, а ти йшов аж чотири дни. Чому се так?

— Ви мали також мушкет, — вмішалася Параня. — Деж він?

— Ось як то зле, коли чоловік квапиться оповідаючи. Я гадав, що вам уже навкучилося слухати мене і тому дещо пропустив. Впрочім я вже зачав був й про се говорити, згадуючи про одинокий відпочинок по дорозі. Але ти, козаче, перебив. Тепер, коли хочете слухати, доповню. Тоді, коли я вийшов з балки, ніч була хмарна, не було моїх провідниць-звізд. Я троха збився з дороги і ходив блудом. На добавок минулися хліб і солонина. Не було що їсти... ні на зуб. Голод дошкулював неабияк. Мушкетом міг би я був вполювати якого зайчика, але боявся стріляниною навести на себе московську погоню. Мушкет двигав я тільки на се, щоби, як здогонять Москалі, позбутися їх, або хоч би дорого спродати своє життє. Двічи пощастило мені знайти гнізда гусок чи качок. Були покладки. Ними я сяк-так втихомирив голод.

— Близько місця, де знайшов гусяче гніздо, я побачив гей би витоптану в траві стежечку. Утішений пішов я стежкою дальше. Стежка кінчилася коло жерела. „Аґа", міркую собі. „Хтось тут живе недалеко і сюди ходить по воду". Я завернув і пішов стежкою в противну сторону. Стежечка кінчилася перед густими хащами. Я розгорнув хащі, продерся крізь них і зайшов у густий лісок. Іду дальше і бачу перед собою високий пліт і пару кроків праворуч вхід... до пасіки. При вході паду на коліна і дякую Всевишньому, що звів мене до людського житла. Щоби пасічник не гадав, що то який злодій скрадаеся до пасіки, я став голосно вигукувати. Гукаю, гукаю, але ніхто не відгукуеся. „Мабуть пішов кудись", міркую, і, гукаючи дальше, ходжу по пасіці.

— „Твердий, діду сон маєш коли не чуєш мене... А може то медок завинив", подумав я, побачивши старого діда, що у вирубаній мов царський престол колоді, мабуть спав, з головою схиленою на груди і з люлькою в роті. Підходжу до него, гукаю над самим ухом, а він спить дальше. Я його сіпнув за плече і... відскочив. Дід повалився на землю і ні рушився. Обернув я його горі лиць і приклав ухо до грудий, щоби виміркувати, чи він лише мертвецьки пяний чи може Богови душу віддав... Житя в нім вже не було... Дай йому, Боже, царство небесне!

— То пасіка полковника, — перебив Батюк. — Недалеко від пасіки його хутір. Не диво, що пасічник так легко заснув на віки. Старий, старезний був. Він сам загубив рахунок своїх літ. Люди кажуть, що двигав їх сотку або й більше... Але що сталося з собакою, що вона впустила тебе до пасіки? Пасічник мав коло себе дуже розумну, та люту-прелюту собаку... рідного брата мого Сірка. Чи не сталося з нею се, що сталося з твоїми псами, заки Москалі дібралися до твоеї комори. Може раньше тебе в пасіці були які гості, та вбили собаку і пасічника.

— І я не розумію, що з нею сталося. Чи там був рідний брат вашого Сірка, чи брат иншої собаки, того я не знав. Я тільки міркував, що всякий самітний пасічник повинен мати коло себе якусь собаку і я потерпав, що десь несподівано вирве мені кусень литки. Але я там був цілий день, і ніхто, ні чоловік, ні собака не показувався. Я перетрусив цілу пасіку. В ліпяночці пасічника знайшов кашу, солонину. Я не сумнівався, що пасічник, як би був не віддав Богови духа, бувби нагодував і напоїв мене. Отже з чисто юсовістию сам заступив покійного ґазду. Зварив кашу, пришкварив солонину і заціткав голод. І не дурно їв я пасічника хліб, бо зловив два рої та встромив їх в порожні колоди, що стояли під плотом пасіки. Ґадаючи, що хтось навідаеся до пасіки, я ждав до вечера. На діждавшися нікого, я поміркував собі, що гріх так лишити небіжчика на поталу воронам. „Православна душа", думаю, „треба зробити їй послідну виґоду". Під причею старого, між иншим знарядем була також лопата. Я викопав яму, таки в самій пасіці, закутав покійника у верету, накрив дошкою вирваною з причі, присипав і на могилі поставив хрест.

— „Тепер", думаю, „мені треба між люди. Треба знайти хутір пана пасіки".

— Мушкет став тепер для мене непотрібним тягарем. Разом з лопатою лишив я його між знарядем в ліпянці пасічника. Взяв його торбу, наповнив її харчами, кілько лізло і пустився шукати стежки до хутора. Зразу я попав на щось таке, неначе стежка, але вона дуже скоро загубилася в траві. Мабуть вже давно ніхто з хутора не навідувався до пасіки. Стративши всякий слід, я звернувся просто ід западови і опинився, як чую, під рідним братом собаки пасічника. Тьфу! Чортова собака... вибачте за слово. Ще ніколи в життю не наївся такого жаху, як тоді, коли вона мою горлянку взяла між свої зуби. Але... нема нічого злого, щоби на добре не вийшло. Хто знає, чи я не був би погиб з голоду, як би не ваш Сірко. В ночи я був би може переочив ваш хутір, пішов дальше і загубився в степу... А хліб з пасіки вже був минувся. Цілий послідний день я не мав нічого в роті. І води не міг знайти. Дай Боже Сіркови ще сто літ прожити, що задержав мене. Тепер я вже безпечний. Коби то ще сина видобути і дістатися до жінки, до дітий!

— Коби лиш полковник скоро надіхав, — промови Батюк, видко зажурений. — Треба буде зараз до Січи дати знати.

В сій хвили з надвору почувся грубий і хриплий гавкіт пса.

— То знов Сірко! — замітив Батюк, схапуючися з лавки. — Що за біда?!... Ні! Се чужа собака. Сірко що лиш тепер загавкав, у відповідь тамтому. А тепер всі мої пси.

Гавкіт опинився перед дверми хати. Якась собака дерла лапами двері. Батюк встав, відчинив двері, а тут в хату увалився пес, подібний до Сірка. Станув перед Ухачем, задзявкав і, вискаливши зуби сів перед ним. Ухач задеревів, в страху, що й ся собака кинеся на него.

— Босий, сюди! — крикнув Батюк. — Се полковника собака, що сторожить пасіку. Брат Сірка... Що він тут робить?!

Перед хатою затупотіли коні. За хвилю до хати увійшов полковник і старший його син.

— То ти був у моїй пасіці? — крикнув полковник до хлопа в лахмітю, бачучи, що його собака вишкірила на него зуби.

— Я, пане полковнику! — відповів Ухач.

— Що ти там робив? Що...

— Скажу все, скажу, лиш собаку возьміть... Возьміть собаку, бо ще від тамтої чую зуби на горлі.

Ухач вхопився рукою за горло, начеб хотів захистити від собачих зубів.

Батюк розсміявся.

— Виженіть собаку, — каже. — Я вже всьо знаю. Зараз розкажу. То добрий чоловік. Приніс нам дуже важну новину. Я післав до вас гонця... Мабуть розминулися?

— Ні, я стрів його в дорозі до вас, ведений Босим. Але гонець нічого не сказав мені. Ані що се за чоловік, котрого придержав ваш Сірко, ані чого мене кличете.

— Бо ще сам не знав. Але що вас вело до мене, ще заки з вами зійшовс ямій гонець? Чи ви не гадали, що в пасіці був злодій і ви пустили Босого на його тропу?

— Таки так. Я гадав, що там був злодій і душогуб. Бо дещо пропало з пасіки, а головно сам пасічник. І цілком свіжа могила є, хто зна, чи не вбитого пасічника?

— Пасічника скосила старість Поховав отсей чоловік. А з пасіки взяв лиш харч на дальшу дорогу... Як се було? Як ви зайшли в пасіку і побачили, що сталося? У всім тім безпечно був песій розум — Батюк додав сміючися, — не ваш.

— Не инакше. Але про се троха пізнійше, бо не маю сил оповідати... Бачу, збанок на столі... Гадаю, що не порожний і не з водою... Давайте ще закусити що доброго... І за собаку не забудьте, також голодна.

(Дальше буде).

ЩУКА.

Ще кілька низеньких домиків і вони виїхали з міста в поле. Економів син Кароль й Семенко, наймолодший синок Думчаків.

Везли з міста рибу на сьвята; була зима і з сумерком наближаючоїся ночі змагався мороз, подував вітер і порошило снігом. А його було вже так багато, цілі гори, подекуди сипався щораз висше і висше та творив насипи похожі на якісь будівлі, дивної будівлі, якої людська рука не втяла би. Було зимно, дуже зимно. Гнідий, гладкій, гарний кінь підкидав весело головою, стриг малими вухами й форкав здорово в зимний вітер, що помітував дрібосенькими платками снігу. Тихо було, лище ворони покракували на вербах, що сповиті інеєм стояли здовж ріки. Дзвінки на кони дзвонили й дзвонили.

Економів Кароль сидів на переді й поводив конем. Мав на собі теплу шубу з кримських баранків і таку саму шапку а й загорнувся був у велику волохату бараницю. Семенко, що позад него сидів і опирався о його спину диботів лиш у витертій сірачині та в дрантивій мицці.

Не однаково їхалося паничеви і його дьокайчукови й не однакові гадки снувалися по їх головах.

Паничеви здавалося, що се не ворони покракують, а хтось покликує разураз: па! па! па! І явилася перед ним панна Гонората ясноволоса донечка лісничого, що сегодня рано, як він минав лісничівку, стояла на веранді тай на здогін за ним покликнула калиновими устами також: па! па! па! — Гей! гей! прийдеш і ти до нас на свят-вечір і засядеш до стола. А на ньому щука, довга, велика. А я: Панно Гонорато, то я віз тамтої ночі сю щуку й думав про вас, про ваші ясні голубі очі! І дівчина засміється.

В Семенка були инші думки. І він чув як покракували ворони, та йому здавалося, що вони покликують разураз: біда! біда! біда! — Ой знав він тоту біду! Чув він про неї там дома, заки пішов в службу до економа. — Ой чув, чув! Від рана до ночі згадують її родичі тай сестра Катерина, хоч її ще лиш 15 літ, й вона собі: біда! біда! біда! — Ой тота біда! Вона йому маму так зшушила, згорбила. Ось сегодня рано. Він стоїть і тримає гнідого. Аж тут щось по замерзлім снігу: стук! стук! стук! Оглянувся. Мама. Чоботи великі, закостенілі, опанча з тата, хустками окутана, лиш очи михтять. — Семенку, га, ти їдеш до міста? — Еге! З паничом по рибу. — Наж, дитино, дві шістки та купи нам риби, сьої дрібонької, її буде багато, зїсть тато, Катерина, — а й ти прийдеш, та й я... Не доповіла. Хотіла сказати „покушаю", та щось гей майнуло і немов хтось покликнув: ануж, не стане, — й не доповіла.

Бідна, бідна мама! А таки аняла з себе хустину й обвязала йому шию й лице аж по носик!

— Буде тобі теплійше, дитино. Нахухаєш собі тепла в хустину і воно грітиме тебе.

Ніхто більше не дбає про нього лише мама!

Хлопцеви аж сльози покапали з очей. Підсунув хустину й всміхнувся немов до неньки. Посмотрив рукою рибу, що її віз таки за пазухою в папері.

Ідуть і їдуть. Вже і ніч. Зорі сяють. Місяць вказався до половини з під сірої, клочковатої хмарки. Тихо, тихесенько. Вже й ворон не чути. Позасипляли на вербах. І здавалося хлопцеви, що се не снігова площа, а море широке й велике, і що він не їде, а плине... Він не Семенко, а маленька, дрібонька рибка, плине й плине. Аж тут і щука є, що її панич купив. Вона щораз більша й грубша. Підпливає. Ной! Розняла пащеку...

Хлопець кинувся й розсердив панича. Він вдагив коня й санки побігли ще скорше. В мить переїхали долину і ось вже гора, ще через неї, а відтак Попова долина і вже село. Але на горі вітер розрухався. Аж вие й пронимає наскрізь. Панич підбив під себе бараницю тай не дбає. А Семенко вже й не знає, що з ним діється. Хустина замерзла та стала тверда, мов дошчинка. Згук дзвінків вже лише долітав до його вух й мало вже його що чув. Наче летить десь. В очах темніє...

Ось вже й Попова долина. Ліворуч березовий ліс. Берези в інею. Коси опустили аж до долу, на сніг та сумують. Панич зїхавши з гори, звернув коня гейта, а санки пішли в затоку аж під крайні берези. Семенко хить тай вже під березою. Панич зупинив коня — кличе, та хлопець ані чичирк. Він до нього: замерз. І пігнав панич до села, а на Семенка здував вітер платки білого снігу, і гудів якось так чудно, що здавалося, що то не вітер гуде, а мама небога голосить й кличе свойого маленького Семенка.

ЦІННИК КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

Батьківщина й инші опов., Ів. Франка. — Ціна 25
Біля машини, оповіданнє, В. Винниченка. — Ціна 10
Брати Моуглі, опов. з життя дитини між звірами, Р. Кіплінга (переклав Ю. Сірий). — Ціна $1.00
Варвара Убрик, оповіданнє з життя в монастирах. — Ціна 40
Варіят з 1906 року. — 2. Вірш. — 3. Між бурливими филями, драма на 4. дії, В. В. Бабієнка. — Ціна 35
Великий сонник. — Ціна 40
В Тумані, оповіданнє, Л. Андреєва. — Ціна 20
Голод, оповіданнє, В. Винниченка. — Ціна 5
Гумор і Сатира. — Ціна 25
Дарвінізм Еміля Ферріера (переклад з франц.). — Ціна 80
Два мужі. — Одна жінка, оповіданнє Е. Золі (переклав Ом. Ревюк). — Ціна 20
Дві могилі, оповіданнє з сибірського життя, І. Королевського. — Ціна 10
Для домашнього огнища, повість, Ів. Франка. — Ціна 85
Домашна кухня, або Як варити і печи, Леонтини Лучаківської. — Ціна 75
Еволюція в образках Д. Гирда. — Ціна $1.25
Евстахій, повість з перших віків християнства, Христа фон Шмід. — Ціна 30
Єлисавета, мучениця на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський. — Ціна 60
Житє і наука грецького фільозофа Сократа з вступним додатком огляду історії фільозофії, М. Загірні — Ціна 25
Житепись чорта М. Шустакевича. — Ціна 15
Записна книжка, оповідання, В. Винниченка. — Ціна 5
Збірка оповідань для української молодіжи. — Ціна 40
Звідки взялася і що значать назва „Русь" і „Україна" др. Л. Цегельського. — Ціна 30
З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся. — Ціна 80
Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога. — Ціна 50
Ілюстроване українське письменство в житепсах др. М. Начовського. — Ціна 35
Індустріяльний юніонізм Даніїла де Леон і Промова В. Дебса. — Ціна 25
Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англ. М. Навник). — Ціна $1.50
Історія Московщини до Петра Великого. — Ціна 40
Історія о золотоносній лицарю. — Ціна 10
Історія паризької комуни. — Ціна 15
Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919. — Ціна $1.00
Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Гекера. — Ціна 15
Коли зійшло сонце, оповіданнє з 2.000 року, Н. Крата. — Ціна 30
Контрасти, нарис, В. Винниченка. — Ціна 10
Короткий виклад політичної економії А. Богданова (перевів М. Д.). — Ціна $2.50
Короткий огляд українського письменства від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки. — Ціна 30
Кровавий шлях (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля. — Ціна 60
Кузь та Грицунь, оповіданнє, В. Винниченка. — Ціна 8
Латачки, оповідання, Володимира Б. — Ціна 25
Лубенський Монастир, веселі оповідання, О. Прокопупія. — Ціна 10
Маруся, повість, Гр. Кв. Основяненка. — Ціна 30
Методична граматика Укр. мови В. Коцовського і І. Огоновського. — Ціна 40
Молодий вік, оповідання для молодіжи Кн. 1. — Ціна 40
На зелених горах, збірка поезій, О. Олеся. — Ціна 20
Наречена, оповіданнє, Георгія Г. Чукова. — Ціна 15
Народ а національність, популярно-наукова розвідка, др. Стефана Гриневецького. — Ціна 20
Народні казки ч. 1. — Ціна 20
Народні казки ч. 2. — Ціна 20
Начерк стилістики, поетики і реторики др. Конст. Лучаковського. Ціна 40
Наша рідна мова, Географія України і характер Українця, Поляка, і Москаля. Написав проф. М. Вовняк. — Ціна 10
Незвичайні дива природи А. П. Нечаєва. — Ціна 20
Не піддавайся біді, оповідання з селянського життя, Др. А. Найковського. — Ціна 25
Нетри А. Сінклера, в оправі. — Ціна $1.50
Нічого не було, оповіданнє, А. Каменського. — Ціна 15
Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного. — Ціна $2.80
Не любо — не слухай, брехать не мішай Т. Безщляха. — Ціна 20
Новелі, К. І. Юрія Сірого. — Ціна 70
Новітна суспільність і церква Др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика). — Ціна 35
Оповідання про заздрих богів Мих. Драгоманова. — Ціна 15
Оригінальний чоловік і инші оповідання. — Ціна 25
Орлеанська дівчина, історичне оповіданнє про франц. героїну Іванну д'Арк. — Ціна 20
Папа чи Христос Ізії М. Глови. Ціна 65
Перекази старинного світа др. Ів. Демянчука. — Ціна 35
Північний Бігун колискою народів Евгена Єлачича. — Ціна 15
Плаваючий остров. — Ціна 10
Подорож до місяця Ю. Верного. Ціна 80
Поезії О. Олеся. — Ціна ....
Попадя в Зільниці; гум. істор. оповіданнє з передодня революції, О. Прокопупія. — Ціна 15
Початок родини, приватної власности і Держави Ф. Енгельса. — Ціна 75
[illegible] або Бог на Революції, гумористична повість, Н. Крата. — Ціна 35
Про жіночу неволю в історичнім розвою Мих. Ганкевича. — Ціна 30
Про світ Божий, бесіди по природознавству, Юр. Сірого. — Ціна 40
Революція в Росії (від 1861 року до найновійших часів). Т. Ф-и. — Ціна 15
Ревуи, сатира, Ос. Маковея. — Ціна 25
Рідна школа читанка перша, Спиридона Черкасенка. — Ціна 30
Рідна Школа, читанка третя, Спиридона Черкасенка. — Ціна 60
Рінальдо Рінальдіні, страшний проводир розбійників, романтичне оповіданнє з минулого століття. — Ціна 25
Робінзон Крузо з образками. — Ціна $1.00
Робітничі пісні. Зібрав В. Головацький. — Ціна 25
Розбишаки в паломничій одіжи, оповіданнє для народу. — Ціна 10
Розвій поглядів на вселенну А. Діксона Вайта. — Ціна 40
Смерть Довбуша, поема, Л. Лотоцького. — Ціна 15
Смерть за правду, оповіданнє про Ів. Гуса, В. Доманицького. — Ціна 10
Соціялізм а релігія Д. Борнека. — Ціна 15
Спочив мій дух і инші оповідання — Ціна 15
Страшні тайни монастирських мурів. — Ціна 75
Страшний монарх Распутин або Тайни царського двора. — Ціна 50
Таємниця Америки або огляд американської культури зперед Христофа Колюмба. — Ціна 15
Тарас Шевченко, в столітні роковини. — Ціна 20
Твори, поезії в 2-ох томах, С. Черкасенка. — Ціна $2.00
Трагедія галицької України Осипа Мегаса. — Ціна $1.00
Тропарик або Підручник церковного співу. — Ціна 30
У Зарані слави, події з життя укр. князів Олега й Ігоря і княгині Ольги. — Ціна 10
Унія з Римом Я. Н. Крата. — Ціна 30
Хрунь і Черт В. Будзиновського. — Ціна 15
Цариця і весталька або Живцем замурована, історія з часів переслідування християн за панування римського цісаря Нерона. — Ціна 25
Цьвіт і душа й инші оповідання. — Ціна 15
Чому попи не женяться? — Ціна 15
Чорноморці в неволі й инші оповідання. — Ціна 30
Чужиною, збірка поезій, О. Олеся. — Ціна 60
Що сталося з Рудольфом, або трагедія на замку Маєрлінг. — Ціна 60
Що чути тепер в ріднім краю або Україна без хлопа і пана. — Ціна 10
Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї користь др. С. Фішера — Ціна 15
Як люди навчились числити? М. Чайковського. — Ціна 15
Як Михась, син Мельника, ходив до неба по діямант. — Ціна 20
Як Мошко вийшов на спілці з Грицьком Кухерногою й инші оповідання. — Ціна 10
Ціна 5

ТЕАТРАЛЬНА БІБЛЮТЕКА

Базар, пеєа на 4-ри розділи, В. Винниченка. — Ціна 25
Батраки, драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Костенко. Ціна 35
Безталанна, драма в 5-ох діях, Івана Тобілевича. — Ціна 35
Бурлака, драма в 5-ох діях, Ів. Тобілевича. — Ціна 35
Великий молох, пеєа на 3 розділи, В. Винниченка. — Ціна 50
Веселі Полтавці або Возьний оженився, комедія з життя Полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського. — Ціна 30
Виворожила, комедія в 1-ім акті, Є. Лушика. — Ціна 10
Вихрест (в чаду кохання), драма в 5-ох діях зі співами і танцями Козич-Уманської. — Ціна 35
Гей на Івана, гей на Купала, оперетка в 1-ій дії, Петра Федисєва. Ціна 15
Глитай або Павук, драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького. — Ціна 45
Дай серцю волю, заведе в неволю, драма в 5-ох діях, М. Кропивницького. — Ціна 40
Двоє, драматичний малюнок на одну дію, Гаврила Кобзаря. — Ціна 10
Дівочі мрії, трагі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля. — Ціна 20
Добрі діти, образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Панька Клима. — Ціна 15
Душогуби, драма в 5-ох діях, І. Тогобочного. — Ціна 35
Душогубка, драма в 4-ох діях, Т. Трушевського. — Ціна 30
Дячиха, комедія в 4-ох діях, Т. С. Сулими. — Ціна 35
Еврейський розвод, драма в 5-ох діях, Л. Суходольського. — Ціна 35
Живий мертвець, жарт на одну дію, Гаврила Кобзаря. — Ціна 25
Жидівка вихрестка, драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного. — Ціна 50
За друзі своя, драма в 5-ох діях, В. П. Товстоноса. — Ціна 40
За Неман іду, оперета в 4-ох діях, В. Александрова. — Ціна 20
Запорожський клад, комедія-оперета в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького. — Ціна 20

Та найкраще буде, що хто хоче замовляти книжки з книгарні Українського Нар. Союза, нехай напише картку по катальоґ тоїж книгарні, а безпроволочно вишлемо його.

У всіх справах, доторкаючих книгарні і друкарні У. Н. Союза належить удаватись на адресу:

"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДОПИСІ

СТ. ЛУІС, МО.

Підписані емігранти із Стрийки, збараського повіту, зібрали помежи своїми односільчанами, які тут перемешкують, жертви на наших жовнірів, що перебувають тепер в Чехо-Словаччині, а які походять із збараського повіту. Жертвували: Теодор Кушляк, Стах Рокіцький, Гимко Кушляк, Магда Зарубінська по $5.00; Дмитро Кулик, Теодор Чопрун, Еній Савіцька, Роман Кушляк по $2.00; Іван Осарчук, Іван Гуцуляк, Всн. о. Мирон Данилович, Тома Робак по $1.00; Стефан Чорнобай 50 цнт., разом $32.50. Ці гроші зістали вислані дня 18. лютого с. р. на руки Василя Бучинського впрост до Чехо-Словаччини, через Америкен Експрес Ко., число посвідки 2685-208. Усім жертводавцям від себе і в імени тих борців складаємо сердечну подяку та взиваємо усіх других зі Збаращини, щоби стали у поміч своїм поневоленим браттям.

Т. Робак і Т. Кушляк.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Фінансовий звіт Комітету при Т-ві „Богородчани", від. 233 У. Н. Союза в Ню Йорку для помочі у відбудові Народнього Дому Повітового Т-ва „Філія Просвіти" в Богородчанах, Галичина.

По день 20. лютого, 1922, зложили добровільні датки на повисшу ціль слідуючі: Т-во „Богородчани" з каси $100.00; Йосиф Мартинець, Іван Гаврилко по $25.00; Григорій Семенович $20.00; Василь Касєк, Іван Мартинець, Йосиф Крицун ст., Михайло Комарницький, Михайло Лятишевський, Олекса Ходоровський по $10.00; Никола Білічак, Йосиф Проць, Михайло Козоріз, Леопольд Ленчук, Катерина Генелекс, Анна Ровінська, Іван Бойчук по $5.00; Никола Мартинець $4.00; Василь Колиба $2.50. Разом зібрано $271.50.

Вислано до краю до висше згаданого Т-ва через Амер. Екс. Ко., чеками ч.ч. 2087608, 2087609, 29-го серпня 1921 р. $100.00; ч.ч. 2420010, 2420011, 20. лютого 1922 $100.00; оплата чеків $3.50; дрібні видатки $1.20. Разом $204.70.

З днем 20. лютого 1922 остається до висилки $66.80.

Всім жертводавцям, Комітет збірки отсею дорогою іменем наших земляків в старім краю складає сердечну подяку.

Дальші жертви проситься приносити особисто на збори Т-ва, котрі відбуваються вечером першої суботи кождого місяця в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та ул., Ню Йорк, а всіх прочих земляків проживаючих поза Ню Йорком як рівнож перебуваючих в Канаді проситься присилати свої датки на адресу: John Martinec, 65 St. Mark's Pl., New York, N. Y.

ЗА КОМІТЕТ:
Іван Мартинець.

ВІД УВАГУ ТИМ, ЩО ПИШУТЬ ДОПИСІ

1. Коли пишете щонебудь до друку, пишіть тільки на одній стороні листка, а другу оставте порожною.
2. Не пишіть лайки і не вживайте „грубих" слів.
3. Пишіть таке, що цікаве для всіх, — нове.
4. Подавайте факти, — пишіть чисту правду.
5. Пишіть коротко і ясно.
6. Вистерігайтесь „січки" — перемелювання з пустого в порожне.
7. Не пишіть віршів. На міліони людий трапиться оден поет, що варта його прочитати. (Зрештою, пишіть, але не все посилайте до друку. Лише дійсно добрі вірші слід посилати до друку).
8. Подавайте гарні приповідки, сміховинки, жарти. Коли є у Вас хист до віршування, пробуйте писати гумористичні вірші, бо до сього не конче потрібно поетичної ґеніяльности.
9. Не шукайте у часописі поля для порахунку із своїм особистим ворогом.
10. Присилайте листи з краю, де є відомости про це, як там живеться нашим людям. Не присилайте таких листів, де пишеться тільки про родинні справи, або, де пишеться все тесаме від початку війни. Лише такі листи надаються до друку, що цікаві для всіх.
(Рк.)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ